

קריטריונים להסמכה בטיפול זוגי ומשפחתי תאריך כניסה לתוקף¹: 01 ינואר 2021 תאריך אישור הקריטריונים: 22 דצמבר 2020

מבוא

האגודה הישראלית לטיפול זוגי ומשפחתי מאגדת את המטפלות² הזוגיות והמשפחתיות בישראל. בין מטרותיה, קידום ופיתוח הטיפול הזוגי והמשפחתי, חיזוק מעמדן של המטפלות הזוגיות והמשפחתיות, תוך שמירה וטיפוח כללי האתיקה של חברות האגודה.

ההסמכה שמוענקת על ידי האגודה הינה הסמכה וולונטרית והיא מהווה הכרה מקצועית בעמידת החברה המוסמכת בקריטריונים שקבעה האגודה בתקנונה, ואין בהסמכה כשלעצמה כדי להתיר למטפלת לעסוק בפסיכולוגיה ו/או עבודה סוציאלית או כל עיסוק מוסדר אחר, אלא אם הוסמכה לכך ונרשמה במרשם לפי חוק. הפיקוח האתי שמבצעת האגודה על חברותיה הינו לתועלת הציבור.

מסמך זה מפרט את הקריטריונים שמהווים בסיס להחלטת מועצת ההסמכה לאשר או לדחות בקשת הסמכה בטיפול זוגי ומשפחתי. למועצת ההסמכה יש את הזכות לשיקול דעת לגבי קבלת או דחיית אישורים או המלצות שמוצגים בפניה, להכיר בהכשרה תיאורטית ומעשית, בקורסים שנלמדו, בשעות טיפול ובשעות הדרכה שדווחו. מועצת ההסמכה רשאית לדרוש מהמועמדת הבהרות ותיקונים, אישורים, השלמת שעות הכשרה תיאורטית או מעשית – הכול על פי המקרה ולפי שיקול דעת מועצת ההסמכה.

מועמדת שבקשתה נדחתה על ידי מועצת ההסמכה רשאית לפנות לוועדת ערעורים. במקרים מיוחדים, כאשר נהיר כי מועמדת אינה יכולה לעמוד בקריטריונים המפורטים במסמך זה, יש באפשרות המבקשת לפנות לוועדת חריגים.

סעיף א' – השכלה אקדמית

מועמדת להסמכה כמטפלת זוגית ומשפחתית חייבת להיות בעלת תואר שני טיפולי אשר נלמד במוסד אקדמי ומוכר על ידי המל"ג, או תואר שני טיפולי ממוסד אקדמי בחו"ל שהוכר על ידי הגוף להערכת תארים אקדמיים מחו"ל במשרד החינוך כשווה ערך לתואר שני בארץ. תואר שני טיפולי הוא תואר שני הכולל עבודה מעשית טיפולית תחת הדרכה מקצועית כחלק מחייב מן הלימודים.

מוכרים התארים במקצועות הבאים:

1. פסיכולוגיה קלינית, חינוכית, שיקומית-רפואית, ארגונית-תעסוקתית-חברתית, או פסיכולוגיה התפתחותית
2. עבודה סוציאלית
3. יעוץ חינוכי
4. קרימינולוגיה קלינית
5. טיפול בהבעה וביצירה
6. רפואה (MD) בהתמחות ברפואת משפחה או בפסיכיאטריה
7. טיפול משפחתי (MFT)

סעיף ב' – הכשרה תיאורטית בטיפול זוגי ומשפחתי

מועמדת להסמכה כמטפלת זוגית ומשפחתית חייבת להשלים הכשרה תיאורטית של מגוון קורסים על פי הפירוט שיובא להלן. קורסים אלה חייבים להתקיים במסגרת אקדמית מוכרת, במכון מוכר או בתחנה מוכרת לטיפול במשפחה, ו/או במסלול להכשרה תיאורטית בטיפול זוגי ומשפחתי המוכר על ידי האגודה. והיה והקורס שנלמד אינו מוכר, או המסגרת אינה מוכרת, ההכרה בהם לצורך ההסמכה תותנה באישור מיוחד של מועצת ההסמכה.

¹ הקריטריונים המפורטים להלן יחולו על כל מי שתחיל בהכשרה בטיפול זוגי ומשפחתי לאחר המועד הנקוב.
² מסמך זה מנוסח באופן עקבי בלשון נקבה, אך מכיוון לגברים ולנשים כאחד.

רשאית המועמדת להתחיל בהכשרה התיאורטית החל משנת הלימודים השנייה של לימודי התואר השני באחד המקצועות כאמור בסעיף א'. כמו כן מועצת ההסמכה מכירה בקורסים שנלמדו במסגרת מסלול אקדמי ייעודי לתואר שני בהתמחות בטיפול זוגי ומשפחתי המוכר על ידי האגודה.

היקף	תיאור ההכשרה התיאורטית הנדרשת
שני סמסטרים או 56 שעות לימוד אקדמיות	1. מודלים תיאורטיים בנושאי משפחה ונישואין (למשל: מודלים מערכתיים, דינמיים, התנהגותיים, קוגניטיביים, פוסט-מודרניים וכד') 2. שיטות התערבות בטיפול משפחתי
שני סמסטרים או 56 שעות לימוד אקדמיות	3. שיטות התערבות בטיפול זוגי
שני סמסטרים או 56 שעות לימוד אקדמיות	4. מיומנויות וטכניקות בהתערבות טיפולית זוגית ומשפחתית (מבוססות על התיאוריות שנלמדו בסעיפים ב.1. עד ב.3. דלעיל)
סמסטר אחד או 28 שעות לימוד אקדמיות	5. מיומנויות וטכניקות בהתערבות טיפולית משפחתית בנוכחות ילדים (מבוססות על התיאוריות שנלמדו בסעיפים ב.1. עד ב.3. דלעיל)
סמסטר אחד או 28 שעות לימוד אקדמיות	6. מעגל חיי משפחה ונישואין (על הקורס להתייחס לשינויים, למעברים ולמשברים בחיי המשפחה, וכן חייב לכלול התייחסות להתפתחות ילדים כפרט בתוך המשפחה)
סמסטר אחד או 28 שעות לימוד אקדמיות	7. בעיות תפקוד של הפרט בראייה משפחתית (למשל: לקות למידה, הפרעת קשב וריכוז, הפרעת אכילה, אלימות, מחלות פיזיות או נפשיות כרוניות, נכות וכדומה)
סמסטר אחד או 28 שעות לימוד אקדמיות	8. בעיות מיניות במשפחה
10 שעות לימוד אקדמיות	9. אתיקה בטיפול זוגי ומשפחתי
סמסטר אחד או 28 שעות לימוד אקדמיות	10. דיני משפחה

סעיף ג' – ניסיון טיפולי והדרכה בטיפול זוגי ומשפחתי

ג.1. ניסיון בטיפול זוגי ומשפחתי

מועמדת להסמכה כמטפלת זוגית ומשפחתית חייבת לצבור ניסיון בטיפול זוגי ומשפחתי בהיקף מצטבר של שבע מאות וחמישים שעות טיפול לפחות. התנסות זו חייבת להימשך שלוש שנים לפחות. להכרה בשעות ההתנסות, יש לקיימן במסגרת של שירות ציבורי מתאים, במכון מוכר או בתחנה מוכרת לטיפול במשפחה, ו/או במסלול להכשרה מעשית בטיפול זוגי ומשפחתי המוכר על ידי האגודה.

- פסיכולוגיות מומחיות (באחת ההתמחויות המפורטות בסעיף א.1. דלעיל), עובדות סוציאליות מוסמכות, רופאות פסיכיאטריות, קרימינולוגיות קליניות מוסמכות, ומטפלות בהבעה וביצירה מוסמכות שהשלימו הכשרה מעשית מתקדמת בטיפול³, שלהן וותק מוכח של חמש שנים לפחות, בחצי משרה לפחות, בטיפול ישיר במקצוען זה, נדרשות לצבור התנסות בהיקף של חמש מאות שעות טיפול בלבד.
- יכרו שעות ההתנסות רק אם הטיפולים התקיימו החל מתום לימודי התואר השני הטיפולי (סעיף א. דלעיל), ולאחר השלמת מחצית ההכשרה התיאורטית בטיפול זוגי ומשפחתי (מתוך הקורסים המפורטים בסעיף ב. דלעיל).
- מועמדת אשר לומדת במסלול אקדמי ייעודי לתואר שני בהתמחות בטיפול זוגי ומשפחתי המוכר על ידי האגודה, תוכל לצבור עד מאתיים וחמישים שעות התנסות כבר במהלך לימודיה, החל משנת הלימודים השנייה, במסגרת העבודה המעשית של מסלול זה. במקרה זה, את שאר שעות ההתנסות המחייבות עליה לקיים לאחר קבלת התואר, במהלך שנתיים לפחות.
- רכיבי הניסיון הטיפולי:
  1. רבע מסך שעות ההתנסות חייבים להיות טיפולים משפחתיים רב דוריים.
  2. שיעור המפגשים האינדיבידואליים לא יעלה על חמישה עשר אחוזים מסך כל שעות ההתנסות.

ג.2. הדרכה בטיפול זוגי ומשפחתי

מועמדת להסמכה כמטפלת זוגית ומשפחתית חייבת לצבור מאתיים וחמישים שעות הדרכה בטיפול זוגי ומשפחתי. כל המדריכות הנותנות הדרכה למועמדת להסמכה בטיפול זוגי ומשפחתי, חייבות להיות חברות האגודה בתקופת מתן ההדרכה. מועצת ההסמכה תקבל אך ורק אישורים על שעות הדרכה החתומים על ידי מדריכות מוסמכות. ההדרכה חייבת לעסוק

³ אושר על ידי הוועד המנהל אך טעון אישור האספה הכללית.

בטיפולים זוגיים ומשפחתיים שמתקיימים במסגרת שירות ציבורי מתאים, באחד המכוונים או התחנות המוכרים, ו/או במסלול להכשרה מעשית בטיפול זוגי ומשפחתי המוכר על ידי האגודה.

רכיבי ההדרכה:

- א. **הדרכה אישית** – נדרשות מאה ושישים שעות הדרכה לפחות.
  1. על ההדרכה האישית להינתן על ידי שתי מדריכות לפחות.
  2. תהליך ההדרכה עם כל מדריכה חייב להימשך למשך עשרים וחמש שעות הדרכה לכל הפחות.
  3. עד מאה שעות הדרכה יכולות להינתן על ידי מטפלת מוסמכת שנמצאת בתהליך ההסמכה להדרכה בטיפול זוגי ומשפחתי. זאת בתנאי שהיא עצמה מודרכת על ידי מדריכה מוסמכת על אותה ההדרכה שהיא נותנת למועמדת. שאר שעות ההדרכה חייב להינתן על ידי מדריכה מוסמכת.
- ב. **הדרכה קבוצתית** – נדרשות שישים שעות לפחות.
  1. על ההדרכה הקבוצתית להתקיים בשני מחזורים בני שלושים שעות כל אחד, במשך שנתיים לפחות.
  2. על ההדרכה הקבוצתית להינתן על ידי מדריכה מוסמכת בלבד.
  3. גודל קבוצת הדרכה לא יעלה על שמונה מודרכות.
- ג. **הדרכה חיה** – נדרשות שלושים שעות לפחות.

הדרכה חיה מוגדרת כהדרכה אישית שמתקיימת תוך כדי טיפול שהמועמדת מקיימת עם זוג או עם משפחה. המדריכה או נוכחת בחדר בזמן הטיפול, או צופה בו בזמן אמת, מעבר למראה חד-כיוונית או באמצעות טלוויזיה במעגל סגור. למדריכה צריכה להיות אפשרות להתערב ישירות בטיפול, או לתקשר עם המועמדת באמצעות מערכת שמע.

  1. ההדרכה החיה תינתן או על ידי מדריכה מוסמכת, או על ידי מטפלת מוסמכת שנמצאת בתהליך ההסמכה להדרכה בטיפול זוגי ומשפחתי.
  2. שעת טיפול תחת הדרכה חיה, תיחשב לשעת הדרכה חיה אחת.
  3. משך הדיון לפני ההדרכה החיה ולאחריה ייחשב לזמן הדרכה. אם נוכחות רק המועמדת והמדריכה, זמן זה ייחשב כהדרכה אישית. אם נוכח צוות מטפלים בנוסף למועמדת ולמדריכה, זמן זה ייחשב כהדרכה קבוצתית – בתנאי שמתקיימים כל שאר התנאים להדרכה קבוצתית כמפורט בסעיף ג.2. ב. דלעיל.
  4. ההדרכה החיה תימשך שנתיים לפחות ועליה לכלול שני זוגות או משפחות לפחות.
  5. שעות צפייה בהדרכה החיה של מטפלת אחרת יכולות להיחשב כרכישת שעות אקדמיות ב- 'מיומנויות וטכניקות בהתערבות טיפולית זוגית ומשפחתית' על פי סעיף ב.4. דלעיל, עד להיקף של קורס סמסטריאלי אחד או 28 שעות אקדמיות.
  6. שעות ההדרכה החיה לא ייחשבו, כאשר המודרך יהיה במעמד של צופה בלבד.

סעיף ד' – המלצות

1. מועמדת להסמכה כמטפלת זוגית ומשפחתית חייבת להציג שתי המלצות לפחות, משתיים ממדריכותיה בטיפול זוגי ומשפחתי.
2. ההמלצה תקפה רק אם ניתנה על ידי מדריכה מוסמכת בטיפול זוגי ומשפחתי אשר הייתה חברת אגודה בתקופת מתן ההדרכה.
3. המלצה תינתן רק ממדריכה אשר הדריכה את המועמדת בהדרכה אישית ו/או בהדרכה חיה במשך עשרים וחמש שעות הדרכה לכל הפחות.
4. מועד הנפקת ההמלצה לא יהיה מאוחר מחמש שנים לאחר סיום ההדרכה.
5. ההמלצה תוגש על גבי טופס המלצה ייעודי של האגודה ובהתאם להנחיות המפורטות שם.